IMPACT FACTOR: 8.2

ISSN: 2181-3337

International scientific journal

SCIENCE AND INNOVATION

2022 №6

B

PHILOSOPHY
PHILOLOGY
PEDAGOGY
PSYCHOLOGY
SOCIOLOGY

scientists.uz

MAKTAB ALGEBRA KURSIDA O‘QUVCHILARNING AXBOROTLAR BILAN ISHLASH KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISH

Quranboyeva Muxarram Shavkat qizi
Toshkent viloyati Parkent tumani 36-umumiy o'rta ta'lim maktabi matematika o'qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.7125252

Annotatsiya. *Ushbu maqolada maktab algebra kursida o‘quvchilarning axborotlar bilan ishlash kompetentsiyasini rivojlantirish masalalari borasida ma’lumotlar o‘z aksini topgan.*

Kalit so‘zlar: *axborotlarning haqqoniyligini baholay olish, qadr-qimmat, e’tiqod kompetensiyasi, umummadaniy kompetensiyalar, o‘quv-o‘rganish kompetensiyasi, axborot kompetensiyasi, kommunikativ kompetensiya, axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini.*

РАЗВИТИЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ В РАБОТЕ С ДАННЫМИ В ШКОЛЬНОМ КУРСЕ АЛГЕБРЫ

Аннотация. *В данной статье отражена информация о развитии у учащихся компетентности в работе с информацией в школьном курсе алгебры.*

Ключевые слова: *умение оценивать достоверность информации, достоинство, компетентность убеждений, общекультурная компетентность, учебно-методическая компетентность, информационная компетентность, коммуникативная компетентность, компетентность работы с информацией.*

DEVELOPMENT OF SCHOOLCHILDREN'S COMPETENCE IN WORKING WITH DATA IN THE SCHOOL ALGEBRA COURSE

Abstract. *this article contains information on the issues of developing students ' competence in working with information in the school algebra course.*

Keywords*: ability to assess the truthfulness of information, dignity, competence of beliefs, general competence, educational-learning competence, information competence, communicative competence, competence in working with information.*

KIRISH

Respublikamizda xalq ta’limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi tasdiqlandi, yoshlar ta'lim-tarbiyasi uchun qo'shimcha sharoitlar yaratishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni o‘z ichiga olgan beshta tashabbus amaliyotga tatbiq etildi, umumiy o‘rta ta’limning kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan davlat ta’lim standartlari hamda fan o‘quv dasturlari ishlab chiqildi, ta’lim sifatini baholash bo‘yicha xalqaro tadqiqotlarda ishtirok etishning me’yoriy asoslari yaratildi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

2022 — 2026 yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasida ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishi IV. adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish bo'limini 42-maqsadida: 2026 yilga qadar o‘quv dasturlari va darsliklarni ilg‘or xorijiy tajriba asosida to‘la qayta ko‘rib chiqib, amalda joriy etish vazifalari belgilib berilgan. Bu vazifani amalga oshirishda ta’lim jarayonini zarur axborotlar bilan ta’minlash, ularni o‘zlashtirib borishning maqbul echimlarini topish va joriy qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Kompetensiya– bu jamiyatning o‘z fuqarolariga qo‘ygan ijtimoiy buyurtmasi bo‘lib, ularningro‘yxati ma’lum bir mamlakatdagi yoki regiondagi ijtimoiy muhit bilan belgilanadi. Bunday kelishuvga har doim ham erishib bo‘lmaydi.[10.128-b] Masalan, Shvetsariyaning va Amerika Qo‘shma Shtatlarining iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkiloti hamda ta’lim statistikasi Milliy institutining “Tayanch kompetensiyalarni tanlash va aniqlash” nomli loyihasida

tayanch kompetensiyalarni qat'iy ravishda aniqlab olishning imkoniyati bo'lmagan. Shunga ko'ra kompetensiyalarning Yevropa varianti va Rossiya variantlarini qaraylik.

TADQIQOT NATIJALARI

"Yevropa uchun tayanch kompetensiyalar" nomli Yevropa kengashi simpoziumida belgilangan tayanch kompetensiyalarni o'rganishi kerak:

– tajribadan foydali biror narsani chiqarib olishi;
– oʻz bilimlari orasidagi oʻzaro aloqani tashkil qilish va ularni tartiblashtirish;
– oʻzining shaxsiy oʻrganish usullarini tashkil qilish(oʻrnatish);
– muammolarni yecha olish.

Tayanch kompetensiyalarning Rossiya varianti:

– Qadr-qimmat, e'tiqod kompetensiyasi.
– Umummadaniy kompetensiyalar.
– Oʻquv-oʻrganish kompetensiyasi
– Axborot kompetensiyasi.
– Kommunikativ kompetensiya.
– Ijtimoiy-mehnat kompetensiyasi
– Shaxsni takomillashtirish kompetensiyasi.

Kompetentlik, kompetensiyalarni qoʻllay olishda ega boʻlishi kerak boʻlgan minimal tajribasi boʻlishni taqozo etadi. Bu haqda o'quvchining tayyorgarligiga qoʻyiladigan talablarni shakllantirishda hamda oʻquv jarayoni va darsliklarni loyihalashda esdan chiqarmaslik kerak.

MUHOKAMA

Oʻquvchilarda axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik zaruriyati sifatida aytish mumkinki, tayanch kompetensiyalarni shakllantirish jarayonining umumiy jihati bu – tayanch va fanga oid kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirish jarayonida axborotlar bilan ishlash ustuvor hisoblanadi:

1). Kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish jarayonida axborotlar bilan ishlash:

- kommunikatsiya jarayonlariga kirishish uchun zarur axborotlarni oʻzlashtirish;
- axborot manbalaridan ma'lumotlarni oʻzlashtirish bilan birga, ularni kundalik ijtimoiy faoliyatda muloqot jarayonida bayon qila olish.

2) Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini shakllantirish jarayonida axborotlar bilan ishlash:

- manbalardan zarur axborotlarni olish, axborotlarni turli koʻrinishlarga (matn, jadval, sxema, va h.k) oʻtkaza olish;
- axborotlarni statistik ma'lumotlar koʻrinishlarining bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa koʻrinishga oʻtkaza olish.

3) Oʻz – oʻzini rivojlantirish kompetensiyasini shakllantirish jarayonida axborotlar bilan ishlash:

- oʻz – oʻzini rivojlantirish jarayonida zurur ma'lumotlarni ajratish, axborotlarni qabul qilish, oʻzlashtirish va ularni samarali qoʻllash orqali amalga oshiriladi;
- axborotlarning haqqoniyligini baholay olish, oʻzlashtirilgan axborotlar asosida oʻz faoliyatini boshqarish va zarur hollarda toʻgʻrilay olish.

4) Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasini shakllantirish jarayonida axborotlar bilan ishlash:

- ijtimoiy hayotda roʻy berayotgan voqea-hodisalar haqida axborotlarga ega boʻlish;
- fuqarolik huquq va burchlari haqida axborotlarga ega boʻlish, davlat ramzlari haqida bilish va hurmat bilan munosabatda boʻlish.

5) Milliy va umummadaniy kompetensiyasini shakllantirish jarayonida axborotlar bilan ishlash:

- milliy an’analar, vatan tarixi, buyuk allomalar, milliy va umuminsoniy madaniyat haqida axborotlarga ega bo‘lish va boyitib borish;

6) Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasini shakllantirish jarayonida axborotlar bilan ishlash:

- kundalik hayotda zarur bo‘lgan matematik bilimlar (hisoblash, diagrammalar, jadvallar va boshqalar) ga ega bo‘lish;

- fan va texnika yangiliklariga oid axborotlardan xabardor bo‘lish .

XULOSA

Demak, tayanch kompetensiyalar o‘zaro aloqadorlikda,uzviylikda shakllanadi va rivojlanadi.

REFERENCES

1. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limining davlat ta’lim standartlarini tasdiqlash to‘g‘risida» gi 2017 yil 6 apreldagi 187-son Qarori
2. Ruzikulova N.Sh. Boshlang‘ich sinf matematika darslarida o‘quvchilarning axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini shakllantirish TDPU Ilmiy axborotlari ilmiy-nazariy jurnali. – №3. – Toshkent, 2018. – B. 83-84
3. Абдуллаева Б.С. Формирование информационной компетентности школьника. Formation of information competence of students // Eastern European Scientific Journal. AURIS Kommunikations - und Verlagsgesellschaft mbH Dusseldorf. Germany: Ausgabe 3. 2018. P. 183-187
4. https://xtxmom.tdpu.uz.

Mundarija

Vapayeva Fazilat , BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA O'YIN TA'LIM TEXNOLOGIYASI ASOSIDA REFLEKSIV KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	7
Bobonazarov Sherali Ulug'murodovich, KOMPOZITSIYA MASHG'ULOTLARIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING MUHIM EKANLIGI	11
Содиқова Азиза Найитовна , ТЕХНОЛОГИК ТАЪЛИМ ЙЎНАЛИШИ ТАЛАБАЛАРИДА ТАЯНЧ, КАСБИЙ ВА МАХСУС КОМПЕТЕНЦИЯЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ДИДАКТИК ИМКОНИЯТЛАРИ	15
Jalolov Shavkat Choriyevich, DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTIVITY OF STUDENTS IN THE ART OF ENGRAVING	21
Solayeva Mehribon Norimonovna, DARS JARAYONLARINI SAMARALI TASHKIL QILISHDA AXBOROT KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	24
Karimova Shahlo, MORFOLOGIYAGA DOIR MASHQLAR MISOLIDA KREATIVLIKNI OSHIRISH USULLARI	28
Yaxshimurotova Zarnigor Yashin qizi, SAKKOKIY DEVONI ADABIY MANBA SIFATIDA	34
Soliyev Oybek Soxibjon o'g'li, PEDAGOGIKA FANINI O'QITISHDA ILMIY-TADQIQOT METODLARIDAN FOYDALANISH	38
Дилшод Абдураимов, ЎРТА АСРЛАРДА УСТРУШОНА МОДДИЙ ВА МАЪНАВИЙ МАДАНИЯТИГА ХИТОЙ МАДАНИЯТИНИНГ ТАЪСИРИ	43
Tashmetova Aziza Sagdullaevna, NATIONAL-CULTURAL CHARACTERISTICS OF LEXICAL UNITS EXPRESSING THE MEANING OF DESIRE (IN PROVERBS)	47
Саидкулов Алимурод Гайбуллаевич, ВОЕННАЯ ПОДГОТОВКА ДОЛЖНОСТНЫХ В ЛИЦ ВОЕННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ	50
Ахмедова Хулкар Олимжоновна, ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ, ОБЩЕКУЛЬТУРНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ИНСПЕКТОРОВ ПРОФИЛАКТИКИ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА	53
Гадоев Иброҳим Ниёзович , ТАСВИРИЙ САНЪАТ ФАНИ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШДА, ШАРҚ МИНАТУРАСИ МАКТАБИНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ ЎТМИШДАГИ САНЪАТ МАКТАБЛАРИНИНГ ЭНГ БОЙ АНЪАНАЛАРИ	58
Н.Р.Машарипова, ЎҚУВЧИЛАРДА МАЪНАВИЙ СИФАТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ИМКОНИЯТЛАРИ	62
Xonnazarova Mamlakat To'lqinovna, OLIY TA'LIMDA ZOOLOGIYA FANINI O'QITISHDA MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINI TAKOMILLASHTIRISH	67
Усманова Дилфуза Рахматуллаевна, РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА И ФОЛЬКЛОР СЕГОДНЯ	75
Алибаева Лола Намазовна, РОЛЬ И МЕСТО ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ	79
Балаболова Галина Геннадьевна, СОВРЕМЕННОЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ	82
Усманова Гульшад Мадхатовна, ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ ГРАМОТНОСТИ КАК УНИВЕРСАЛЬНОГО УЧЕБНОГО ДЕЙСТВИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	87
Савенко Олеся Викторовна, МОДЕЛЬ БУДУЩЕГО В СОВРЕМЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	92
Гафуров Бахромжон Адхамович , ЛОГИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ АРИСТОТЕЛЯ И ИБН СИНЫ	96
Berdimurodova Surayyo Baxodir qizi, Adilova Muhabbat Asadovna , O'ZBEKISTON YANGI MA'RIFIY JAMIYATINI YARATISHDA CHET TILLARNING O'RNI	103
Xidirova Dilrabo Rasuljon qizi, Khoshimova Nargis Abdullayevna, THE SIGNIFICANCE AND DILEMMAS OF TEACHING PHRASEOLOGY IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGE	108
Хамроев Насилло Шарифович, ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ТЕМЫ «ДВОЙНЫЕ ИНТЕГРАЛЫ»	113
Mirzaev Otabek Khusanovich, THE ROLE OF ETHICS AND AESTHETICS IN THE FORMATION OF ENTREPRENEURIAL RELATIONS BETWEEN INDIVIDUALS	125
Хушнуд Каландарович Якубов , Фазилат Эгамберганова, ТЕХНОЛОГИК ТАЪЛИМ ЙЎНАЛИШИ ТАЛАБАЛАРИГА «МАШИНАСОЗЛИК ТЕХНОЛОГИЯСИ АСОСЛАРИ» ФАНИНИ ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР	131
Джураева Пердегүл Саидовна , БАСТАУЫШ СЫНЫПТА МАТЕМАТИКА КУРСЫНДА МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕРДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ	138
Mirzaliyev Zoxidjon Rayimaliyevich, HARBIY QISMLARDA QUROL-ASLAHA VA HARBIY TEXNIKALARDAN FOYDALANISH	146
Abdullayeva Mohidilxon Dilshodbek qizi, MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING BOLALAR ADABIYOTINI O'QITISHDAGI O'RNI	151
Furqat Mavlonov, HARBIY XIZMATCHILARNING VATANPARVARLIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA SHARQ MUTAFAKKIRLARINING O'RNI	156
Баракаев Мурод, Тургунова Камола Хасанжоновна, ОТМЛАРДА МАТЕМАТИКА МОДУЛИНИ ЎҚИТИШНИНГ АМАЛИЙ ЙЎНАЛИШИ	162
Qo'ychiyeva Zarnigorxon Abdmannob qizi, O'QUVCHILARDA FANLARGA BO'LGAN QIZIQISHLARINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI	168
Ойгул Махмудова Тохиржоновна, СЎЗ ЛЕКСИК МАЪНОСИНИНГ ҲОСИЛА МАЪНО ЮЗАГА КЕЛТИРИШИ	171
Quranboyeva Muxarram Shavkat qizi, MAKTAB ALGEBRA KURSIDA O'QUVCHILARNING AXBOROTLAR BILAN ISHLASH KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISH	177
Н. А. Бабаджанова, М.А.Арипжанова, ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ	180
Shoxobaliyeva Oygul Bobir qizi, INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA NOAN'ANAVIY DARSLARDAN FOYDALANISH	183
Shoxobaliyeva Oygul Bobir qizi, INFORMATIKA DARSLARIDA O'QUVCHI TAFAKKURINI O'STIRISHNING ILMIY-METODIK ASOSLARI	186
Ибрагимов Абдималик Гаппарович, Одинаева Нилуфар Менгтўраевна, ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ТИЗИМИ СТАТИСТИКАСИ: КЎРСАТКИЧЛАР ВА МОДЕРНИЗАЦИЯ	190
**G`oyibnazarova Nargiza Raximjonovna,** FANLAR INTERRATSIYALASHUVIDA TA'LIMIY TOPSHIRIQLARNING O`ZIGA XOS O`RNI	197